

Statistikansvarig myndighet:
Skogsstyrelsen

Kvalitetsdeklaration version:1
2025-02-04

KVALITETSDEKLARATION UTKAST

Skogsstyrelsens formella skydd och ersättningar

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk och fiske.

Statistikområde

Miljö och sociala värden i skogsbruket.

Produktkod

JO1402

Referenstid

2024

Innehållsförteckning

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål.....	3
1.1.2 Statistik användares informationsbehov.....	3
1.2 Statistikens innehåll.....	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet.....	7
2.1 Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning.....	8
2.2.3 Mätning.....	9
Biotopskyddsområde	9
2.2.4 Bortfall.....	11
2.2.5 Bearbetning	12
2.2.6 Modellantaganden	12
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	12
3 Aktualitet och punktlighet.....	12
3.1 Framställningstid	12
3.2 Frekvens	12
3.3 Punktlighet	12
4 Tillgänglighet och tydlighet.....	12
4.1 Tillgång till statistiken	12
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik.....	13
4.3 Presentation	13
4.4 Dokumentation	13
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	13
5.1 Jämförbarhet över tid	13
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	13
5.3 Sam användbarhet i övrigt	14
5.4 Numerisk överensstämmelse	14
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	15
C Bevarande och gallring	15
D Uppgiftsskyldighet.....	15
E EU-reglering och internationell rapportering.....	15
F Historik.....	15
G Kontaktuppgifter.....	16
Bilaga 1.....	16

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistik om Skogsstyrelsens formella skydd och ersättningar är en viktig del i statistiken om det formella skyddet av skogsmark i Sverige. Statistiken visar även hur mycket statliga medel som används av Skogsstyrelsen för att finansiera ersättningar för biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och utbetalda intrångsersättningar. Statistiken avser Skogsstyrelsens biotopskyddsområden och naturvårdsavtal. Kommuners eller länsstyrelser beslut och avtal ingår inte. Mer information om det under rubrik 5.3 Samanvändbarhet i övrigt.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Användare utöver Skogsstyrelsen är andra myndigheter, departement, internationella organ (till exempel UNECE och FAO), forskningsinstitutioner, skogsbruket samt media. Utöver ett allmänt intresse för hur stora skyddade arealer som finns används siffrorna även till att följa upp miljömålet Levande skogar.

Uppgifter om biotopskyddsområden och naturvårdsavtal används som en del av helhetsbilden i statistiken om skyddad natur. SCB sammanställer och publicerar uppgifter om skyddad natur^{1,2}.

Uppgifter om områdesskydd som biotopskyddsområden och naturvårdsavtal används som beslutsunderlag och/eller uppföljning för olika strategier³.

1.2 Statistikens innehåll

Uppgifterna bygger på Skogsstyrelsens interna ärendehanteringssystem Navet. Navet inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Där finns även registrerade beslut och avtal om ersättningar som Skogsstyrelsen betalar ut till markägare.

- Nybildade biotopskyddsområden per år, landsdel, län, och biotoptyp.
- Nybildade naturvårdsavtal per år, landsdel, län och biotoptyp.
- Biotopskyddsområden och Naturvårdsavtal per kommun. Ackumulerat från 1993.
- Biotopskyddsområden och Naturvårdsavtal ovan gränsen för fjällnära skog per fjällnära län. Ackumulerat från 1993.
- Naturvårdsavtal med syftet sociala värden per landsdel. Ackumulerat från 2017.
- Intrångsersättning för nekad avverkning i fjällnära skog per år och län.

¹ Skyddad natur MI 41 SM 1301. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/markanvandning/skyddad-natur/>

² [Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark](#)

³ Till exempel Nationell strategi för formellt skydd av skog, se <https://www.skogsstyrelsen.se/aga-skog/skydda-skog/>

- Intrångsersättning för nekad avverkning i fjällnära skog per kommun. Ackumulerat från 1993.
- Ersättning i form av väntansavtal per landsdel.
- Biotopskyddsområde och områdesskydd som upphört att gälla per landsdel. Ackumulerat för perioden 1993-2024.

Variabler:

- antal
- ersättning, 1 000 kronor
- produktiv skogsmarksareal, hektar
- landareal, hektar

Landareal innehåller förutom produktiv skogsmark i förekommande fall även skogliga impediment och andra ägoslag på land.

Karta över Sverige med landsdelar och län, se figur 1.

1.2.1 Objekt och population

Populationen består av alla av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal som gällde vid mättidpunkten samt biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som upphört att gälla. Mättidpunkten är den 31 december 2024.

Ersättning för väntansavtal ingår från och med 2024. Därtill även intrångsersättning till följd av nekad avverkning i fjällnära skog som betalats ut senast den 31 december 2024.

Ersättning för biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och väntansavtal rör samma årliga anslagsmedel. Ersättning för intrångsersättning till markägare som nekats tillstånd att avverka i fjällnära skog belastar anslaget det år beslutet fattas om nekat tillstånd. Utbetalningar av ersättningar för intrångsersättning avser utbetalningar som skett under respektive år.

1.2.2 Variabler

Variabler (antal)	Definitioner
Biotopskyddsområde	Beslut om biotopskyddsområde ska ha skett under året för att biotopskyddsområdet ska inkluderas i statistiken för det aktuella året. I biotopskyddsområdet får inte någon aktivitet utföras som kan skada naturmiljön (enligt miljöbalken) för vilket skogsägaren (vid bildandet) ersätts för genom en så kallad allframtidrsersättning.
Ej gällande biotopskyddsområden och naturvårdsavtal	En viss mängd biotopskyddsområden och naturvårdsavtal upphävs att gälla och övergår i till exempel naturreservat eller upphör att gälla med tiden.
Intrångsersättning fjällnära skog	Markägare ska ansöka om tillstånd för att få förnygringsavverka i den fjällnära skogen. De fjällnära skogarna har ofta höga naturvärden och om så är fallet avslår Skogsstyrelsen ansökan (nekat tillstånd). Sedan 2020 finns en dom som klagör att Skogsstyrelsen ska betala ut intrångsersättning till markägare som nekats tillstånd att avverka sin fjällnära skog på grund av förekomst av mycket höga naturvärden
Naturvårdsavtal	Område för vilket naturvårdsavtal tecknats med markägare ska ha avtalats under året för att naturvårdsavtalet ska inkluderas i statistiken för det aktuella året.

Områden med höga sociala värden	Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna naturvårdsavtal för områden med höga sociala värden. För dessa områden är utgångspunkten att bevara och utveckla skogar med höga sociala värden, det vill säga de värden som skapas av människans upplevelser av skogen.
Laga kraft	När ett beslut om biotopskyddsområde inte längre går att överklaga och därför har vunnit laga kraft. I statistiken räknar Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden till och med 31 december, men en del av dessa har ej hunnit bli laga kraft. Tiden för överklagning är 3 veckor.
Län	Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne, Hallands, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarna, Gävleborg Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbottens län.
Ovan/nedan fjällnära skog	Skiljer för vissa län (Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) på om biotopskyddsområdet eller naturvårdsavtalet innehåller arealer som finns ovanför eller nedanför gränsen för fjällnära skog. Exakta geografiska gränser för fjällnära skog framgår av SKSFS 1991:3. Se även bilaga 1.
Areal	Anges för landareal och produktiv skogsmark. Definition av produktiv skogsmark enligt Skogsvårdslagen.
Antal	Antal biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och utbetalningar av intrångsersättning till nekad avverkning i fjällnära skog. Ett biotopskyddsområde bildas vanligen som ett område även om det går över flera fastigheter. Ett område lämpligt för naturvårdsavtal som sträcker sig över flera fastigheter blir generellt ett avtal per fastighet.
Ersättning	Avser överenskommen ersättning i kronor för biotopskyddsområdet, naturvårdsavtalet eller intrångsersättningen.
Naturtyper för biotopskyddsområden	Alkänn Brandfält Hassellundar och hasselrika skogar Kalkmarksskogar Källor med omgivande våtmarker Lövbrännor Mark med mycket gamla träd Mindre vattendrag och småvatten med omgivande mark Myrholmar Ras- eller bergbranter Ravinskogar Rik-och kalkkärr Strand- eller svämskogar Strand- eller vattenmiljöer Äldre betespräglad skog Äldre naturskogsartade skogar Äldre sandskogar Örtrika allundar Örtrika sumpskogar
Naturtyper för Naturvårdsavtal	Anlagda brandfält Boplatser, spelplatser, växtplatser Kantzoner, korridorer, bäckar, raviner Kulturmarker, hagar, skogsbeten Lövbränneliknade successionsmarker

	Naturskogsartad barrskog Naturskogsartad lövskog Ädellövskog Öar, myrholmar
Väntansavtal	Från och med den 1 januari 2024 erbjuder Skogsstyrelsen fastighetsägare väntansavtal i väntan på ett formellt skydd. Det gäller både inför bildande av biotopskyddsområden och längre naturvårdsavtal. Syftet är att underlätta bildandet av ett långsiktigt skydd. Det gäller situationer där bildande av formellt skydd inletts för sex månader sedan eller mer- givet att vissa förutsättningar är uppfyllda. Avtalstiden för väntansavtal är normalt två år och innebär att fastighetsägaren avstår från skogsbruk inom avtalsområdet under avtalstiden. Ägaren får ersättning i samband med att väntansavtalet tecknas. Att ingå ett väntansavtal innebär ingen förbindelse att ett formellt skydd ska bildas.

1.2.3 Statistiska mått

Summering av ingående antal, arealer i hektar och ersättning i tusental kronor.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Vi redovisar biotopskyddsområden respektive naturvårdsavtal var för sig på följande sätt:

- Antal objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per landsdel och biototyp.
- Antal objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per län.
- Ackumulerade skattningar för alla år redovisas antal objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per kommun.
- Ackumulerade skattningar för alla år med antal fjällnära objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal i fjällnära skog per län.
- Ackumulerade skattningar för alla år med antal naturvårdsavtal med syftet sociala värden, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per landsdel.
- Ackumulerade skattningar av antal objekt väntansavtal, ersättning, produktiv skogsmarksareal, landareal per landsdel.
- Ackumulerade skattningar av antal objekt som upphört att gälla, ersättning, produktiv skogsmarksareal, landareal per landsdel.

Intrångsersättning till följd av nekade tillstånd att avverka fjällnära skog redovisas efter:

- Antal objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per län.
- Ackumulerade skattningar för alla år, antal objekt, ersättning, produktiv skogsmarksareal och landareal per kommun.

Figur 1. Karta över landsdelar och län

Skogsstyrelsen redovisar även viss information i kartform i Skogsstyrelsens webapplikation Skogens Pärlor⁴.

1.2.5 Referenstider

Årsvisa uppgifter

- Naturvårdsavtal 1993–2024
- Biotopskyddsområden 1994–2024
- Intrångsersättning 2020–2024.

Akkumulerade uppgifter till och med 2024 för alla tre formerna. Områden med höga sociala värden redovisas för perioden 2015-2024. Väntansavtal från och med 2024. Akkumulerade uppgifter till och med 2024 för biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som upphävts.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Databasen håller en god kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

I det historiska materialet har arealuppgifter reviderats eftersom det idag finns säkrare mätmetoder med modern teknik.

Problem har funnits med övergången från att ha en dedikerad databas till ett ärendehandläggningssystem. För statistiken för 2013 innebar det att denna korrigerades då större andel areal hamnat under produktiv skogsmark.

⁴ i kartform <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

Registret uppdateras och rättas löpande. Det händer att beslut om biotopskyddsområde överklagas och ändras. Det händer även att objekt, särskilt naturvårdsavtal, upphör att gälla. Det kan till exempel bero på att avtalstiden tar slut eller att området ombildas till annan skyddstyp. Statistiken om gällande områdesskydd inkluderar inte de områdesskydd som med tiden upphört att gälla.

För biotopskyddsområde gäller att utbetalning av ersättning i de flesta fall sker inom en månad från det att beslutet vunnit laga kraft, det vill säga högst 7 veckor efter det att beslutet tagits. Under de tre första veckorna finns det möjlighet att överklaga. Högst fyra veckor krävs för att administrera utbetalningen. Oftast sker utbetalning inom 4 veckor. Om beslutet överklagas betalas ersättning ut först när dom i ärendet kommit vilket kan dröja ett eller flera år. Detta innebär även att ersättning som överenskommit sent under året inte betalas ut innan året är slut. Statistiken över ersättningar är alltså inte exakt samma som den faktiskt utbetalade ersättningen.

Skogsstyrelsen får fatta beslut om biotopskyddsområde utan att vara överens om ersättningen med markägaren. Då registreras ersättningen som 0 kronor i beslutet. Överenskommelse om ersättning ska då ske senast ett år efter det att beslutet vunnit laga kraft. Det innebär att uppgifter om ersättning i statistiken inte omfattar samtliga beslut som fattats under året. I de fall överenskommelse inte kan nå fattas beslut om ersättning av domstol. Det sker i enstaka fall varje år. Totalt sedan 1993 har det skett omkring 20–30 gånger.

2.2.1 Urval

Det sker inget urval då detta är en totalundersökning. Det finns dock vissa avgränsningar i populationen som beskrivs under ramtäckning nedan.

2.2.2 Ramtäckning

Denna statistik omfattar biotopskyddsområden bildade av Skogsstyrelsen på skogsmark. I Skogsstyrelsens allmänna råd till 7 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) och 6 § förordningen (1198:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera.⁵ finns en beskrivning av de biotop typer som Skogsstyrelsen har förordnande att besluta om biotopskyddsområde för.

Biotopen ska vara belägen på mark som omfattas av skogsvårdslagen och stämma överens med någon av biotopbeskrivningarna. Biotopskyddet får inte innefatta mark som ligger i omedelbar anslutning till bebyggelse.

Skogsstyrelsen tecknar naturvårdsavtal i huvudsak på områden som omfattas av bestämmelser i skogsvårdslagen. Undantagsvis kan andra ägoslag (exempelvis jordbruksmark) ingå med högst 25 % av avtalets areal. Ädellövskogsmark och impediment betraktas i detta sammanhang inte som annat ägoslag och kan därför ingå i större omfattning.

Populationen är alla biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som beslutats senast 31 december senaste publicerade årtal. Det innebär att i de fall där processen med att bilda biotopskyddsområde eller naturvårdsavtal är pågående ska området inte inkluderas i det aktuella årets statistik.

⁵ (SKSFS 2013:1) <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/lag-och-tillsyn/grundforeskrifter-samt-andringar/sksfs-2013-1/sksfs-2013-1-skogsstyrelsens-allmannarad-till-7-kap.-11--miljobalken-1998-808-och-6--forordningen-1998-1252-om-omradesskydd-enligt-miljobalken-m.m.pdf>

För intrångsersättningen till följd av nekat tillstånd för avverkning i fjällnära skog gäller att ersättningen ska vara utbetald senast 31 december senaste publicerade årtal. Handläggningstiden för intrångsersättning är längre vilket gör att beslut kan ha fattats året innan utbetalningen genomförs, men det är utbetalningens datum som är avgörande för mätåret. Ersättning för intrångsersättning till markägare som nekats tillstånd att avverka i fjällnära skog belastar anslaget det år beslutet fattas om nekat tillstånd. Utbetalningar av ersättningar för intrångsersättning som redovisas i statistiken avser de utbetalningar som skett under respektive år.

Naturvårdsavtal är tidsbegränsade civilrättsliga avtal och bara de naturvårdsavtal där avtalstiden inte gått ut inkluderas. Så kallade vitryggsavtal (civilrättsligt avtal som liknar naturvårdsavtal) och Ekoparker som bildats utan ersättning finns inte i databasen och inkluderas inte i statistiken.

Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som slutat gälla senast 31 december 2024 publiceras.

Även länsstyrelser och kommuner kan bilda biotopskyddsområde. Naturvårdsverket kan teckna naturvårdsavtal. Statistiken ger alltså inte en samlad bild av alla biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som tecknats under mätåret utan enbart de som Skogsstyrelsen tecknat.

Beslutade biotopskyddsområden, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde gäller omedelbart även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett mindre antal områden som är beslutade men som inte vunnit lagakraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut kan vara överklagade. Det är ovanligt att biotopskyddsområden överklagas och inte vinner lagakraft.

Totalt fanns det vid den senaste mättidpunkten, 31 december 2024, 28 beslutade biotopskyddsområden som inte vunnit laga kraft. De omfattar cirka 194 hektar skogsmark och 179 hektar produktiv skogsmark. Nästan alla dessa är biotopskyddsområden som beslutats i december 2024 och därför inte hunnit vinna laga kraft innan årets utgång.

Mer om detta och jämförelse mot närliggande statistik beskrivs i avsnitt 5.3 Samanvändbarhet i övrigt.

2.2.3 Mätning

Biotopskyddsområde

Nedanstående beskrivning utgår ifrån Skogsstyrelsens *Rutin - Bildande av biotopskyddsområde och naturvårdsavtal* och fokuserar på de variabler som utgör ett underlag för framställning av statistiken. Det insamlingsförfarande som beskrivs här omfattar inte prioritering av objekt som föregår initiering av ett biotopskyddsärende.

Vid ärendehandläggning registrerar vi uppgifterna i ett ärendehanteringssystem. Initialt gör biotopskyddshandläggaren en inmätning av områdets gräns i terrängen med GPS. Därefter ritar hen in uppgifterna (med GPS underlag) i ett kartskikt och utifrån detta summeras en areal. Därefter registrerar hen uppgifter om areal, län, kommun, fastighet och biotoptyp.

I den vidare ärendehandläggningen tillförs efterhand information om ersättning i och med att vi gör en värdering av skogsmarken (enligt Skogsstyrelsens rutiner). Ersättningen kan avse intrångsersättning men även annan ersättning som ska kompensera sakägare för övrig ekonomisk skada kan ingå. Den ersättning vi redovisar är total ersättning och inkluderar också eventuell annan ersättning. Överenskommelse om ersättning kan även träffas utan värdering om alla parter är överens om det.

Avslutningsvis fattas beslut om biotopskyddsområde. Datum för detta och datum när beslutet träder i laga kraft läggs in i ärendehandläggningssystemet.

Om vi fattar beslut utan överenskommelse med markägaren om ersättning skickar vi en påminnelse 9 månader efter att beslutet vunnit laga kraft om att rätten till ersättning måste väckas senast 12 månader efter att beslutet vunnit laga kraft. Fastställd ersättning inkluderar vi i systemet efterhand som domstol fastställt denna.

Naturvårdsavtal

Nedanstående beskrivning utgår ifrån Skogsstyrelsens *Rutin - Bildande av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal* och fokuserar på de variabler som utgör ett underlag för framställning av statistiken. Det insamlingsförfarande som beskrivs här omfattar inte prioritering av objekt som föregår initiering av ett naturvårdsavtal.

Dialog kring ett tänkbart naturvårdsavtal kan initieras både av en enskild markägare eller av Skogsstyrelsen. När ett sammanhängande område som är aktuellt för naturvårdsavtal berör flera fastigheter, upprättas normalt ett avtal för varje fastighet. Om det inte är samma ägare till fastigheterna.

Initialt gör handläggaren (och eventuellt fastighetsägaren) en avgränsning varefter handläggaren gör en inmätning av områdets gräns i terrängen med GPS. Uppgifterna ritas därefter (med GPS underlag) in i ett kartskikt och utifrån detta summeras en areal. Därefter registreras uppgift om areal, län, kommun, fastighet och naturtyp in i ärendehanteringssystemet.

I den vidare ärendehandläggningen tillförs efterhand information om ersättning som beräknas enligt principer i *Rutin – tillämpning av naturvårdsavtal*. Ersättningen består av två delar. Dels utgår en fast ersättning om 8 000 kronor per hektar för varje tecknat naturvårdsavtal, dels att ersättning lämnas för ca 60 % av rotnettot för det aktuella området. Rotnettot beräknas genom multiplikation av skattad volym för området och ett genomsnittligt värde för den stående volymen. Till avtalet kan bifogas en bilaga där det finns en utförligare beskrivning av områdets naturvårdsmål och eventuell framtida skötsel. Även avtalets längd registreras i systemet.

Avslutningsvis undertecknas naturvårdsavtalet av berörda parter och handläggaren registrerar datum för detta i ärendehandläggningssystemet.

Registrering av nya biotopskyddsområden och naturvårdsavtal sker kontinuerlig under året. I början av januari, året efter senaste uppföljningsåret, tas statistiken fram ur ärendehandläggningssystemet Navet. Framställningstiden för statistiken samt analys och kontroll före publicering uppskattas till fyra veckor.

Väntansavtal

Från och med den 1 januari 2024 erbjuder Skogsstyrelsen fastighetsägare väntansavtal i väntan på ett formellt skydd. Väntansavtal är ett naturvårdsavtal.

Det gäller både inför bildande av biotopskyddsområden och längre naturvårdsavtal. Syftet är att underlätta bildandet av ett långsiktigt skydd. Det gäller situationer där bildande av formellt skydd inletts för sex månader sedan eller mer- givet att vissa förutsättningar är uppfyllda.

Avtalstiden för väntansavtal är normalt två år och innebär att fastighetsägaren avstår från skogsbruk inom avtalsområdet och under avtalstiden. Ägaren får ersättning i samband med att väntansavtalet tecknas. Att ingå ett väntansavtal innebär ingen förbindelse att ett formellt skydd ska bildas.

Ersättningen uppgår till en fast schablonersättning om 500 kronor per hektar produktiv skogsmark och år. Ersättningen uppgår minst till 5 000 kronor för de två åren och som högst 50 000 kronor per (grupp av) fastighetsägare och län. Ersättningen utbetalas i samband med undertecknandet vilket registreras i ärendehandläggningssystemet Navet. I början av januari tas statistiken fram ur ärendehandläggningssystemet Navet för sammanställning av föregående år.

Områdesskydd som upphört att gälla

Vissa biotopskyddsområden och naturvårdsavtal upphävs att gälla och övergår i till exempel naturreservat eller upphör att gälla med tiden. När områdesskyddsärendet upphört ändras statusen i handläggarsystem för huvudärendet till *Ej gällande*. I början av januari tas statistiken fram ur ärendehandläggningssystemet Navet för sammanställning av föregående år.

Intrångsersättning efter nekat tillstånd att avverka i fjällnära skog

Föryngringsavverkningar (0,5 hektar och större) är en av de åtgärder som ska anmälas till Skogsstyrelsen av markägaren eller dess ombud. Avverkningen får påbörjas tidigast 6 veckor efter det att anmälan gjorts till Skogsstyrelsen.

I fjällnära skog krävs dock en ansökan om *tillstånd* för föryngringsavverkning och det finns ingen motsvarande 6 veckors-regel och ingen nedre arealgräns. Skogsstyrelsen fattar beslut i varje enskilt ansökningsärende och handläggningstiden är längre än för avverkningsanmälningar. Fältbesök behövs ofta göras på barmark. Om det finns mycket höga naturvärden inom det ansökta området, vilket är vanligt i den fjällnära skogen, avslås ansökan om avverkning helt eller delvis. De ytor som omfattas av avslagsbeslut GPS-mäts och markeras i fält.

Vid ett avslagsbeslut på grund av mycket höga naturvärden har markägaren rätt att begära ersättning. Ersättningen som kan aktualiseras är så kallad intrångsersättning och motsvarar 125 procent av fastighetens marknadsvärdeminskning till följd av beslutet. Bedömning av ersättningen görs genom en uppmätning av volymen i fält i de ytor som omfattas av avslagsbeslut. Skogsstyrelsen samlar även in annan information om området som, tillsammans med en analys av relevanta försäljningar av skogsfastigheter i närområdet, ligger till grund för värderingen och därmed intrångsersättningen. I början av januari, året efter senaste uppföljningsåret, tas statistiken fram ur ärendehandläggningssystemet Navet.

Den 1 september 2022 infördes en lagändring. Ändringen syftar till att ge tydligare ersättningsregler vid nekade avverkningstillstånd i fjällnära skog samt att tydliggöra att det inte ska vara möjligt att få ersättning mer än en gång för samma område.

2.2.4 Bortfall

Inget bortfall.

2.2.5 Bearbetning

Statistiken består av summeringar av objektsvisa uppgifter. Beslutade biotopskyddsområden som är gällande och för året gällande naturvårdsavtal, samt utbetald intrångsersättning för nekad avverkning i fjällnära skog ingår i statistiken.

Uppgifter om väntansavtal för pågående områdesskyddsärenden har sammanställts och ingår i statistiken.

Dessutom ingår tidigare beslutade biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som upphört att gälla.

Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal kan upphöra att gälla på grund av att de ersätts av ett annat formellt skydd, biotopskyddsområde, naturreservat eller att de är tidsbegränsade.

Om Skogsstyrelsen och markägaren inte är överens om ersättning för biotopskyddsområdet kan beslut om biotopskyddsområdet fattas men utbetalning av ersättning dröja. I dessa fall är ersättningen i statistiken satt till 0 kronor. Det innebär att statistiken över arealer och antal objekt omfattar alla beslutade objekt medan statistiken över ersättning bara omfattar objekt som har registrerad ersättning.

När det gäller naturvårdsavtal finns inte motsvarande problem i och med att det inte kan bli något avtal om Skogsstyrelsen och markägaren inte är överens om ersättningen.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden görs.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Statistiken är inte preliminär.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

I januari görs ett uttag ur ärendehandläggningssystemet avseende läget den 31 december året innan. Därefter genomförs ett antal analyser och sedan publiceras statistiken i månadsskiftet mellan januari och februari.

3.2 Frekvens

Vi publicerar statistiken en gång per år. Statistiken visar det aktuella läget 31 december året innan.

3.3 Punktlighet

Enligt publiceringsplan.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Vi publicerar statistiken i Skogsstyrelsens statistikdatabas och med text och figur på hemsidan. Båda är tillgängliga utan kostnad.

Skogsstyrelsen redovisar även viss information i kartform i Skogsstyrelsens webapplikation Skogens Pärlor⁶.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Eventuellt kan ytterligare detaljnivå bearbetas för statistiken. Det utreds om det är möjligt från fall till fall. Ta kontakt med Skogsstyrelsen om detta önskas. Kontaktpuppgifter finns längst ned i dokumentet.

4.3 Presentation

Vi publicerar statistiken i Skogsstyrelsens statistikdatabas⁷. På statistiksidorna på Skogsstyrelsens hemsida finns även ett urval av resultaten som diagram och text, se Skogsstyrelsens formella skydd och ersättningar⁸.

I statistikdatabasen kan användaren skraddarsy tabeller och diagram med den statistik som önskas. Dessa kan laddas ner på egen dator i olika filformat bland annat Excel. Det finns även möjlighet att spara ner sökningar och att via API: er få tillgång till uppdaterad statistik direkt på den egna webbplatsen.

Vid tidpunkten för publiceringen lägger vi ut en nyhet om att statistiken är publicerad på Skogsstyrelsens webbplats. Ofta går vanligtvis även ett pressmeddelande ut.

Publiceringen sker 9.30 på publiceringsdagen.

4.4 Dokumentation

Förutom denna kvalitetsdeklaration finns ingen ytterligare information om statistiken. Kontakta gärna någon av kontaktpersonerna om du vill veta mer.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Nya rutiner och årsserier togs fram 2006 och jämförbarheten i tiden är därefter god. De få län med kända svagheter i det historiska materialet kan inneha små svängningar i årsserierna.

Under 2009 infördes för biotopskyddsområde ett tillägg på 25 procent på intrångsersättningen utöver marknadsvärdet. Den höjningen liksom de ökade ersättningsnivåerna för naturvårdsavtal som införts under början av 2010-talet kan urskiljas i statistiken om ersättning per år.

Se även nedan om Heby kommun.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Det kan vara av intresse att jämföra mellan olika län/kommun. Man måste då beakta att alla har olika mycket produktiv skogsmark och att förekomst av olika naturtyper varierar över landet.

Biotoptyperna skiljer sig mellan naturvårdsavtal och biotopskyddsområden.

⁶ <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/>

⁷ [Statistikdatabas - Skogsstyrelsen](#)

⁸ [Skogsstyrelsens formella skydd och ersättningar - Skogsstyrelsen](#)

Kommunen Heby bytte län från Västmanland till Uppland år 2007. Före bytet hade Heby kommunkoden 0331 och därefter 1971. För att få en komplett tidserie behöver bägge kommunkoderna väljas i statistikdatabasen.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Statistiken om gällande och beslutade biotopskyddsområden och gällande naturvårdsavtal redovisas tillsammans med andra uppgifter om skyddad produktiv skogsmark i det statistiska meddelandet ”Skyddad natur” som publiceras av SCB.

Statistiken ingår även i SCB:s statistik om Formellt skydd, Frivilliga avsättningar, Hänsynsmark och Impediment. I SCB:s statistik görs en överlappsanalys mellan olika former av formellt skydd. Mark kan ha flera typer av skydd och överlappet kan räknas till en annan skyddsform. Det kan göra att arealerna som presenteras utan överlapp i SCB:s statistik inte stämmer överens med arealerna i denna statistik. Vidare finns skillnader som listas nedan som gäller både med/utan överlapp.

Denna statistik ser enbart till Skogsstyrelsens beslutade biotopskyddsområden och naturvårdsavtal, i SCB:s statistik ingår även beslut från kommuner, länsstyrelser och Naturvårdsverket. Vidare räknas i denna statistik samtliga biotopskyddsområden som är beslutade senast 31 december årligen, medan SCB:s statistik enbart gäller laga kraftvunna beslut till och med samma datum. I avsnitt 2.2.2 Ramtäckning ovan finns uppgifter om hur många beslut som ej vunnit laga kraft vid årsskiftet.

Ytterligare en skillnad är att så kallade vitryggs- och ekoparksavtal (två särskilda former av naturvårdsavtal) som bildats utan ersättning inte har inkluderats i denna statistik men de är inkluderade i SCB:s statistik. Vidare baseras arealen produktiv skogsmark i SCB:s statistik på en analys mot nationella marktäckedata (NMD) medan uppgifterna i denna sammanställning bygger på enbart Skogsstyrelsens registeruppgifter.

Sammantaget kommer arealerna som förekommer i SCB:s statistik inte att stämma med Skogsstyrelsens statistik av ovan angivna skäl, det möjliggör också att Skogsstyrelsen kan publicera statistiken redan i februari medan SCB:s statistik publiceras sen vår/sommar.

Nedan är även en tabell som sammanfattar skillnaderna mellan SCB:s och Skogsstyrelsens statistik.

	SCB	SKOGSSTYRELSEN
TIDPUNKT (BIOTOPSKYDDSSOMRÅDE)	Laga kraft	Beslutsdatum
KÄLLA FÖR PRODUKTIV SKOGSMARK	NMD ⁹	Eget register
EKOPARK-/VITRYGGS-AVTAL (NATURVÅRDS-AVTAL)	Ja	Nej
ÖVERLAPPSANALYS	Ja	Nej
INKLUDERAR KOMMUNER/LÄNSSTYRELSE	Ja	Nej

5.4 Numerisk överensstämmelse

Varje år redovisas läget 31 december året innan. De totaler som redovisas för ersättning kan skilja mellan tabellerna på grund av att det är olika grupperingar

⁹ Nationella marktäckedata

som summeras och det då blir små avrundningsfel, framför allt gäller detta den utbetalda ersättningen. Numerisk överrensstämmelse finns dock inom tabellerna.

Se även avsnitt 2.2.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Kvalitetsdeklarationen avser officiell statistik.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

C Bevarande och gallring

Vi skickar en digital kopia av statistikfaktablad och denna kvalitetsbeskrivning till Kungliga biblioteket.

Det sker ingen gallring av primärdata.

D Uppgiftsskyldighet

Ej relevant då det rör sig om registerbearbetning.

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken regleras inte av något EU regelverk. Uppgifterna om skyddade arealer ingår dock i rapportering av uppgifter om skyddade skogsmarksarealer till bland annat UNECE. Någon primär rapportering sker dock inte men uppgifterna efterfrågas med jämna mellanrum.

F Historik

De första biotopskyddsområdena bildades 1994 och bildandet av naturvårdsavtal har pågått sedan 1993. När miljöbalken kom 1999 reglerades i 7 kap 11 § att speciella och/eller värdefulla miljöer kan skyddas och att myndighet eller kommun i det enskilda fallet får besluta att ett område ska utgöra ett område. Att Skogsstyrelsen har rätt att besluta om biotopskyddsområden på skogsmark framgår av 6 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd.

Uppgifter om biotopskyddsområden och naturvårdsavtal har sedan dess funnits hos Skogsstyrelsen (och tidigare Skogsvårdsstyrelserna) och de totala arealerna och ersättningarna ingår sedan ett antal år tillbaka i den officiella statistiken.

Efter domslut i mark- och miljööverdomstolen började Skogsstyrelsen år 2020 betala ut intrångsersättning i de fall markägare ansökt om tillstånd att avverka fjällnära skog men blivit nekade. Dessa intrångsersättningar inkluderas i redovisningen av statistiken från och med 2023.

Väntansavtal för de områdesskydd som Skogsstyrelsen handlägger tillkom efter att Naturvårdsverket i nära dialog med Skogsstyrelsen utformat riktlinjer för en enhetlig, effektiv och standardiserad tillämpning av naturvårdsavtal som löper under en områdesskyddsprocess, s.k. väntansavtal, där särskild hänsyn

tas till markägarens situation. (NV-06535-22). Från och med den 1 januari 2024 erbjuder Skogsstyrelsen fastighetsägare väntansavtal i väntan på ett formellt skydd, dessa avtal inkluderas i redovisningen av statistiken från och med 2024.

Från och med 2024 redovisas biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som upphört att gälla, vilka redovisas ackumulerat för perioden 1993-2024.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet: Skogsstyrelsen

Kontakt: Anders Engström

E-post: anders.engstrom@skogsstyrelsen.se

Telefon: 08-541 541 80

Kontakt: Göte Eriksson

E-post: gote.eriksson@skogsstyrelsen.se

Telefon: 090-15 83 08

Bilaga 1.

Streckat område är ovan gränsen för fjällnära skog.

